

## Józef Szuszkiewicz

Tarnówban, *Bem József* tábornok szülővárosában egy park közepén oszlopokon nyugvó szarkofág őrzi a szabadságharc lánglelkű hadvezérének hamvait. A lengyel és a török nyelvű sírfelirat mellett megilletődéssel olvashatjuk magyarul is: „Bem apó” . . . E városban, Kecskemét testvérvárosában lakik a magyar születésű *Lippóczy Norbert*, aki a budapesti Mezőgazdasági Múzeumnak ajándékozta szülővel-borral foglalkozó kisgrafikáinak gyűjteményét, s ezt azóta is folyamatosan gyarapítja. És itt él és alkot a magyar kisgrafikai élettel bensőséges kapcsolatot ápoló *József Szuszkiewicz* festőművész és grafikus is (33—100 Tarnów, ul. Urwana 23/4, Lengyelország), akit magyar barátai csak Szuszkiewicz (ejtsd: Suskievics) Jóska néven emlegetnek.

A művész 1912. február 3-án született Lwówban. Festészeti tanulmányait a varsói képzőművészeti akadémián végezte, ahol *Tadeusz Prusowski*, a Rytm néven ismert lengyel művészcsoporthoz tartozott, amelynek egyik kiválósága volt a mestere. Széles ecsetkezelésű festményeinek témái között tájképeket, csendéleteket, portrékat találunk, s talán az utóbbiak alkotják művészetének legegységesebb hangulatú részét. A fametsző vésővel korán megismerkedett, hiszen Lengyelországban, a modern európai fametszőművészet egyik fellelőjében a fametszésnek népi hagyományai vannak, és ezek korszerű formában ma is élnek.

A háború után költözött Tarnóba, s ott hamarosan bekapcsolódott az újjáéledő művészeti élet szervezésébe. Részt vett a művészeti iskola alapjainak lerakásában (ez ma állami képzőművészeti líceum néven működik), 13 évig vezetője volt az iskolának, és 27 évig tanította a rajzot és a festészetet. A művészet egy másik területével, a színművészettel is kapcsolatba került: tagja volt a tarnóvi amatőr színháznak. A színház világa iránti érdeklődésére utal számos, színművészek részére készített, illetve színpadi jeleneteket ábrázoló könyvjegye. Mint festő és grafikus eddig 45 egyéni kiállításon mutatta be műveit (Tarnów, Krak-

kó, Rzeszów, Olsztyn, Lublin, Balatonfüred stb.), részt vett minden nagyobb lengyel kiállításon, de külföldön szintén gyakran szerepeltek művei. Számos művészeti díjat mondhat magáénak (a Lengyel Népköztársaság fennállásának 20. évfordulójára meghirdetett grafikai pályázat, a Dzien-nik Polski pályázata stb.), s művészeti tevékenységéért több állami és művészeti kitüntetést is kapott.

Mint minden jeles lengyel grafikusművész, ő is vonzódik az ex librishez. Első könyvjegye 1942-ben készült, ex libriseinek száma ma már meghaladja a 180-at. Ilyen irányú működésének az 1964-ben Krakókban megrendezett nemzetközi exlibris-kongresszus adott lendületet. Nekünk magyaroknak ez a nemzetközi találkozó azért is emlékezetes, mert itt kerültünk szorosabb kapcsolatba a lengyel exlibris-élettel, és itt ismertük meg József Szuszkiewiczet. A művész, aki többször is járt hazánkban, az 1970-ben Budapesten megrendezett nemzetközi exlibris-kongresszusra egyéni mappáját küldte el, melynek címe: Szuszkiewicz József magyar barátai számára metszett ex librisei. A szép kiállítású — Lippóczy Norbert lengyel és magyar nyelvű bevezetésével ellátott — mappa 13 lapot tartalmazott, amelyek magyar művészek, gyűjtők és családtagjaik részére készültek.

Szuszkiewicz ex libriseinek túlnyomó többsége fametsző technikával készült, de linómetszetekkel is találkozunk. Rendszerint fekete-fehérben, a grafika ősi nyelvén fejezi ki mondanivalóját, színeket ritkán alkalmaz. A tömören megkomponált könyvjegyek témaköre igen változatos: aktok, történelmi vonatkozások, természeti képek, és igen gyakoriak a színházi témájú ábrázolások is. E munkák a világ minden nagyobb gyűjteményében megtalálhatók. Elismerésüket és megbecsülésüket bizonyítja, hogy József Szuszkiewiczet több ízben meghívták a legrangosabb nemzetközi exlibris-segészemlére, a malborki biennáléra.

Semsey Andor